І чужому научайтесь,
Й свого не цурайтесь ...
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda", 81-83 Grand St. Jersey City, N. J.
Тел.: HEnderson 4-0237
УНС: HEnderson 5-8740
New York's Telephone: BArclay 7-4125

РІК LXVII. Ч. 232. TWO SECTIONS (SECTION 1) ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СУБОТА, 3-го ГРУДНЯ (DECEMBER) 1960 ЦЕНТІВ 12 CENTS No. 232. VOL. LXVII.

НОВОВИБРАНИЙ ПРЕЗИДЕНТ ПОЧАВ ФОРМУВАТИ УРЯД

ГУБЕРНАТОР РІБІКОФФ НАЙМЕНОВАНИЙ НА СЕКРЕТАРЯ ЗДОРОВ'Я; ГУБЕРНАТОР ВІЛЛІЯМС СТАВ АСИСТЕНТОМ ДЕРЖАВНОГО СЕКРЕТАРЯ ДЛЯ АФРИКАНСЬКИХ СПРАВ

Вашингтон. — Нововибраний президент Джан Ф. Кеннеді 1-го грудня найменував на секретаря здоров'я, виховання і добродійности коннектикатського губернатора Абрагама А. Рібікоффа. Це перша номінація на члена кабінету нового президента. Того самого дня Кеннеді найменував на асистента державного секретаря для справ Африки мишиґенського губернатора Дж. Меннена Вілліямса. Кеннеді зазначив, що це становище є дуже важне з огляду на те, що Африка починає грати важливу ролю в світовій політиці і комуністи стараються поширювати там свої впливи. Голова Демократичного Крайового Комітету вашинґтонський сенатор Генрі М. Джексон повідомив 1-го грудня, що він 20-го січня 1961-го року зрезиґнує зі становища голови цього комітету і віддасться сенаторській праці. Кеннеді повідомив, що він в п'ятницю 2-го грудня ще перед виїздом на відпочинок на Флориду повідомить про найменування на директора бюджетового бюра професора Гарвардського університету Дейвіда Е. Белла. Новобраний президент повідомив журналістів і про те, що він конферував із нюйоркським банкіром колишнім секретарем оборони в уряді Трумана — республіканцем Робертом А. Ловеттом, якому він пропонував якесь відповідальне становище в своєму уряді, але Ловетт відмовився його прийняти, бо вже має 65 років і не думає працювати в урядовій службі. Ловетта згадували як можливого кандидата на секретаря оборони або на державного секретаря. В політичних колах сподіваються, що вже в найближчих днях буде найменований повний кабінет нового президента. Гадають, що вже в суботу 3-го грудня на Флориді Кеннеді повідомить про номінацію губернатора Північної Каролайни Лютера Г. Годжеса на пост секретаря торгівлі. Можна сподіватися, що дальшою номінацією буде призначення конгресмена з Арізони Стюарта Л. Юделла на становище секретаря внутрішніх справ. Сенатор Гюберт Г. Гомфрі конферував із Кеннеді і заявив, що секретарем рільництва має бути хтось із рільничих стейтів із Середнього Заходу. Призначення губернатора Рібікоффа не є жадною несподіванкою, бо Рібікофф, — це один із найближчих приятелів і прихильників Кеннеді, який сильно підтримував його кандидатуру. Рібікофф зрезиґнує зі становища губернатора в користь свого заступника Джана Н. Демпсі, але це станеться аж тоді, коли новий Конґрес затвердить його номінацію на секретаря здоров'я. Повідомляючи про номінацію Рібікоффа, Кеннеді назвав його „своїм давнім приятелем і визначним громадським працівником", який вповні надається на те, щоб обійняти той пост секретаря здоров'я, виховання і добродійности, який має відношення до найбільшого числа американських громадян. Департамент здоров'я затруднює 62.000 працівників, і його річний бюджет виносить в цьому році коло $3.700.000.000. Цей пост створено в 1953-му році, і досі на ньому працювали пані Овіта Камп Гоббі, Маріон Фолсом і Артур С. Флемминґ. Ліберальні демократи не є вдоволені з номінації тому, що Рібікоффа уважають за „помірковного" політика, який старався про збалянсований бюджет в своєму стейті, і номінація якого свідчить про те, що Кеннеді не буде йти швидким кроком до того „нового фронту", про який він говорив у своїй промові після номінації на президента, і про що він часто згадував під час виборчої кампанії. В політичних колах звертають увагу на те, що, звичайно, президент наперед найменовує державного секретаря і після того добирає йому асистентів. Кеннеді зробив цей виїмок тому, щоб підкреслити важливість Африки для оборони ЗДА і вільного світу.

Два дипломати комуністичної Мадярщини більш як годину „обсервували" летунську базу під Шикаґо

Шикаґо. — 30-го листопада поліцисти під час контрольної їзди по автостраді завважили, що люксусове авто задовго кружляє довкола летунської бази, на якій знаходяться протилетунські та протиракетові ракети „Ніке-Аякс". Поліцисти ствердили, що те авто раз їхало швидше, а після того звільняло швидкість, і така їзда того авта тривала довше, як годину. Поліцист—капраль О'Браєн повідомив про це команду поліції в Шикаґо і просив допомоги. Коли над'їхала допомога, поліцисти затримали це запідозрене авто і вилеґітимували осіб, що в ньому їхали. Виявилося, що це були підполковник Лясло Береш, летунський аташе мадярської амбасади у Вашинґтоні, і правний дорадник тієї амбасади Каролі Геклер. Вони вилеґітимувалися своїми дипломатичними документами, які дають їм дипломатичний імунітет, і тому поліцисти не могли їх заарештувати. Представник державного департаменту заявив, що ці мадярські дипломати перед виїздом до Шикаґа назвали тільки ті міста, до яких вони мали їхати, але вони знали, що їм не вільно було їздити попри військові бази.

В АМЕРИЦІ

● **30 листопада і 1-го грудня** президент Айзенгавер із дружиною приймав в Білому Домі теперішніх у колишніх членів свого кабінету та своїх співробітників, щоб із ними попрощатися перед залишенням Білого Дому 20-го січня 1961-го року. Між присутніми на першому прийнятті були віце-президент Ричард М. Ніксон, державний секретар Крістіян А. Гертер, секретар оборони Томас С. Ґейтс, секретар рільництва Езра Тефт Бенсон і секретар праці Джеймс Мічелл із дружинами. Були також колишній секретар оборони Чарлз Е. Вилсон, колишній генеральний прокуратор Герберт Бравнелл, колишній директор бюджету Джозеф М. Дадж і колишні секретарі здоров'я пані Овіта Кап Гоббі та пан Маріон Б. Фолсон.

● **Республіканський** конґресмен із Висканзину Мелвін Р. Лерд сказав, що треба запросити віце-президента Ричарда Ніксона на постійного дорадника республіканських комісій в Сенаті і Палаті Репрезентантів. На думку цього конґресмена Ніксон прийме цю пропозицію. Республіканські члени 87-го Конґресу мають дуже велику відповідальність, бо в Білому Домі урядуватиме демократичний президент, а на Капіталі в обидвох Палатах буде демократична більшість.

● **30-го листопада** в православній російській катедрі в Торонті відбувся похорон останнього члена російської династії Романових, великої княжни Ольги, доньки царя Олександра III і сестри царя Миколи II, яка була замужна за полковником Куликовським, що помер два роки тому. Вона втекла з Росії після большевицької революції і до 1948 року жила в Данії, а після того в Канаді.

КЕННЕДІ ПРОГОЛОШУЄ ПЕРШІ НОМІНАЦІЇ

Обраний на президента ЗДА сен Джан Ф. Кеннеді читає у Вашинґтоні повідомлення для преси, що він найменував асистентом державного секретаря для африканських справ губернатора Дж. Меннена Вільямса (стоїть за Кеннеді).

Айзенгавер рекомендує Ніксона на провідника республіканців; Рокефеллер воліє колективний провід

Вашинґтон. — Президент Айзенгавер під час прийняття в Білому Домі провідних своїх співробітників в окремій промові заявив, що віце-президент Ричард М. Ніксон повинен бути провідником Республіканської партії в найближчих чотирьох роках. Президент сказав, звертаючись до Ніксона таке: „Віце-президент буде головою Республіканської партії в найближчих чотирьох роках, і він матиме повну мою підтримку, і підтримку всіх тих, які є тут присутні". Губернатор нюйоркського стейту Нелсон А. Рокефеллер перед прийняттям конферував цілу годину із Айзенгавером і після того заявив журналістам, що він не хоче дебатувати з Президентом про цю справу, але на його думку, Ніксон міг би бути тільки „титулярним" головою республіканців, бо звичайно буває так, що провідником партії, яка програла вибори, є її голова крайового комітету. Таку заяву склав був Рокефеллер кілька днів тому в столиці свого стейту Олбані. Ніксон має вести адвокатську канцелярію в Каліфорнії, але буде втримувати тісний зв'язок із Вашинґтоном, і керувати політикою республіканців.

ЗДА плянують змінити відплатну стратегію

Вашинґтон. — В приміщеннях головної кватири Стратегічної Летунської Команди, які містяться під землею на летунській базі в Оффаті в Омагі відбувається нарада найвищих військовиків і голов шефів штабу, на якій мають обговорювати зміну відплатної оборонної стратегії ЗДА. Ці наради скликав секретар оборони Томас С. Ґейтс, який 30-го листопада разом із директором Центральної Розвідчої Агенції Алленом В. Доллесом відвідав Білий Дім і нараджувався з президентом Айзенгавером. Потреба змінити давніший відплатний стратегічний плян виникла у зв'язку з тим, що тепер є більше далекосяжних ракет, якими з терену ЗДА можна нищити об'єкти на території СССР, і також тому, що підводні атомові човни, озброєні в атомові ракети „Поларіс" влегшують бомбардування совєтської території з моря. Гадають, що мають змінити пляни відплатного бомбардування в тому дусі, що предметом нищення мали б бути тільки вибрані місцевості на ворожій території, а не всі місця, де знаходяться совєтські збройні сили. З Пентаґону подають, що розвідці не вдалося виявити, де знаходяться летунські совєтські бази, з яких ворог міг би випускати свої ракети проти ЗДА. Кажуть, що навіть перед припиненням летів понад територію СССР, яке сталося у зв'язку зі зістріленням 1-го травня літака У-2, комуністи з більшим успіхом засекречували свої летунські ракетові бази, ніж ЗДА могли їх виявити. Відплатна американська стратегія полягає в тому, щоб ЗДА своєчасно могли довідатися про плян совєтської аґресії, і зараз на її початку почати відплатну акцію, яка знищила б ворога. Військові кола відкидають думку тих, щоб бомбардувати тільки військові об'єкти, бо якщо знищення міст допоможе до знищення ворожих збройних сил, то не смімо боятися обкидати бомбами і ракетами ворожі міста і центри, де є населення.

Євген Зубальський обняв пост окружного організатора УНСоюзу в Дітройті

Джерзі Сіті, Н. Дж. — З Головної Канцелярії УНСоюзу повідомляють, що з днем 1-го грудня ц. р. відомий союзовий діяч Євген Зубальський обняв пост окружного організатора УНСоюзу із обсягом на мишиґенський та сусідні стейти. Євген Зубальський народився в Хирові, в Перемищині. Гімназію закінчив в Перемишлі, а згодом студіював у відомій українській школі УТГІ. В 1949-му році прибув до Америки й тут негайно не лише став членом УНСоюзу, але й включився активно в союзову працю. В своїй союзовій кар'єрі Євген Зубальський має вже різні відділові уряди, зокрема й пост секретаря чималого 94 го Відділу УНСоюзу в Дітройті. Він є теж конвенційним делеґатом УНС. Новий організатор мешкає в Дітройті з своєю дружиною Павлиною і двома доньками Вірою й Яриною. Довголітній досвід у союзовій праці на провідних позиціях союзового самоврядування, а зокрема в ділянці організування членів, дає надію, що Євген Зубальський матиме чималі успіхи в ж цьому нелегкому та дуже відповідальному пості.

Совєти вистрелили нового штучного сателіта вагою 5 тонн, з собаками

Москва. — Совєти випустили нового штучного сателіта Землі, назвавши його знову „сферичним кораблем". За офіційним комунікатом, що його проголошено в минулий четвер 1. грудня ц. р. в полудне і безперервно потім повторювано через радіо, новий совєтський „спутнік" важить 4.563 кг, себто трохи менше за 5 тонн, виключаючи останню частину ракети. За комунікатом ТАСС-а, у сателіті приміщено дві собаки — Пхолку і Мушку. Новий совєтський сателіт окружує Землю кожних 88.6 хвилин. Новий совєтський сателіт — якщо вірити совєтському повідомленню, якого ніхто не всилі перевірити — найважчий з усіх дотеперішніх. Зате його найбільшою хибою є найближча віддаль від Землі. Зараз у першому дні ця віддаль зменшилась з 187.8 клм до 116 клм. Самі совєтські вчені признають, що вік того нового совєтського сателіта буде дуже короткий, бо — наблизившись до Землі, він згорить в смузі земельної атмосфери. В офіційному комунікаті нічого не згадується про намагання стягнути на Землю приміщені в сателіті звірята.

Юґославія намагається направити свої взаємини з Італією

Рим. — До столиці Італії прибув з офіційною візитою юґославський міністер закордонних справ Коца Попович для підписання кількох юґославсько-італійських умов: про культурну виміну, в консулярних справах та різних міжнародньо-правних спорах. Це перші офіційні відвідини будь - якого комуно - юґославського члена уряду в Італії. Все ж, від полагодження в 1954 році гострого юґославсько-італійського спору за Трієст, ті взаємини ступнево поправлялись. Від смерти кардинала Степаніча юґославський уряд намагається направити теж свої взаємини з Ватиканом. Коца Попович прибув до Риму безпосередньо з Відня, де йому вдалося дійти до порозуміння з австрійським урядом у цілому ряді спірних справ. Юґославії буцім-то найбільше залежить на пожвавленні культурних взаємин з сусідньою Італією: виміна студентських стипендіятів, обостороннє авторське право й переклади творів, відвідини театрів та мистецьких вистав, обостороннє приймання часописів, засновування бібліотек і т. ін. Зокрема мають у Римі говорити про можливості коректури кордону в Істрії, де то 20.000 хорватів дісталось під італійське правління і 35.000 італійців під юґославське.

Де Ґоль їде 9-го грудня до Альжиру — в січні референдум у Франції

Париж. — Офіційно проголошено, що французький президент Шарль де Ґоль приїде до Альжиру 9 грудня ц. р. на тиждень до 10-х днів, щоб там обороняти й пояснювати свою політику супроти Альжиру перед цивільними урядовцями й військовиками у Альжирі, настороженими проти альжирської самостійности, яку вони утотожнюють з катастрофою для всього французького стану посідання в Альжирі. В першій половині січня, мабуть 8-го, відбудеться в метрополітальній Франції і в її заморських територіях референдум, в якому все населення матиме за завдання потвердити або відкинути одинаково заплянований негайну ширшу автономію для Альжиру з більшою участю в адміністрації автохтонних арабів, як і пізніший плебісцит в Альжирі. Той плебісцит матиме на цілі самовизначення всього населення Альжиру в трьох напрямках: за повною самостійністю з відірванням від Франції, за самостійністю з залишенням у зв'язку з Францією і за залишенням у Франції в характері її інтеґральної частини. Більшість французьких колоністів в Альжирі, що мають сильних прихильників у корінній Франції, відкидають в принципі одинаково референдум, як і альжирський плебісцит і вже тепер заповідають, що висліди референдуму не будуть їх обов'язувати. Тим часом в Генеральній Асамблеї Об'єднаних Націй в найближчий понеділок почнеться дебата над проблемою Альжиру.

Араби дорікають Америці за її становище в спорі з Ізраїлем

Об'єднані Нації. Ахмад Шукайрі, репрезентант Савді Арабії в Об'єднаних Націях, різко натаврував становище З'єдинених Держав супроти проблеми одного мільйона арабських втікачів з Палестини, яка є центральним пунктом загального жидівсько-арабського спору. Двогодинна промова названого арабського діяча закінчила в минулу середу дебати на Спеціяльній Політичній комісії Об'єднаних Націй над справою одного мільйона арабських втікачів. Шукайрі назвав суму $222.000.000, що її до цього часу заплатили З'єдинені Держави на допомогу арабським втікачам, як відшкодування тільки за „частинку шкоди що її ЗДА заподіяли арабам своєю підтримкою в користь Ізраїлю". Раніше Ахмед Шукайрі пропонував створити міжнародню комісію, яка адмініструвала б майном, що його втікачі з Палестини залишили на території теперішнього Ізраїлю і щоб дохід із того майна йшов у користь втікачів. Представник Ізраїлю рішуче спротивився, бо — мовляв — чартер Об'єднаних Націй не передбачує такого, щоб чужі держави могли господарювати на терені якоїсь держави проти її згоди. Представник Кипру заапелював до Ізраїлю, щоб той прийняв назад бодай частинку арабських втікачів і цим жестом проломав льоди у взаєминах між Ізраїлем та арабськими сусідами.

Німецький адвокат не буде боронити Айхмана, якщо спомини нациста правдиві

Бонн. — Д-р Роберт Серваціюс, старий західньо-німецький адвокат, який погодився був на просьбу родини Айхмана боронити його перед судом в Ізраїлі і їздив до Ізраїлю на довгу розмову з Адольфом Айхманом в ізраїльській в'язниці, заявив, що він зречеться тієї оборони, якщо друковані тепер серіями спомини в американському журналі „Лайф" є правдиві. Адольф Айхман, головний організатор вбивства 6-х мільйонів жидів за гітлерського режиму, продиктував ті спомини німецькому журналістові в 1956 році, під час свого потаємного перебування в Арґентині. Весною цього року Айхмана схопили ізраїльські аґенти з Арґентини і перевезли до Ізраїлю. Айхман не тільки не кається за свої злочини, але далі прославляє в своїх споминах нацистський воюючий антисемітизм. Адвокат Серваціюс висловив здогад, що ті спомини пофальшовані. Коли б вони були правдиві, заявив він, то всяка оборона Айхмана перед судом є безвиглядна. Редакція „Лайфу" заявила, що вона впродовж пів року прослідкувала автентичність отих споминів Айхмана і дістала задовільні докази, що це не фальсифікат.

КОНҐО ПОРИВАЄ ВЗАЄМИНИ З КАЇРО, НАССЕР КОНФІСКУЄ БЕЛЬГІЙСЬКЕ МАЙНО

ВІЙСЬКОВІ ЖАНДАРМИ ПОЛК. МАБУТУ АРЕШТУВАЛИ ЛЮМУМБУ І ВЕЗУТЬ ЙОГО НАЗАД ДО ЛЕОПОЛЬДВІЛЮ

Леопольдвіль, Конґо. — В четвер дня 1 грудня ц.р. Конґо порвало дипломатичні взаємини з Об'єднаною Арабською Республікою. Конґолійський президент Касавубу висловив у листі до президента Арабської Об'єднаної Республіки Ґамаля Абделя Нассера катеґоричну вимогу, щоб він відкликав негайно не тільки амбасадора ОАР, але й увесь склад цієї амбсади, акредитованої в Леопольдвілі. Мотивована ця вимога конспіруванням єгипетських дипломатів з усуненим конґолійським прем'єром Люмумбою, який зник у таємничих обставинах з Леопольдвілю в неділю 27 листопада ц.р. Водночас із цим Касавубу висловив вимогу, щоб уряд Об'єднаної Арабської Республіки не висилав до Конґа ні нового амбасадора, ні інших членів амбасади. Це припинення дипломатичних взаємин є другою з черги акцією теперішнього конґолійського режиму, спрямованого на припинення намагань різних посторонніх чинників встановити в Конґо знову режим кол. прем'єра Люмумби, що його підтримує і Москва і заприязнені із нею африканські і азійські держави. Першою такою акцією було виключення з Конґа ґанського амбасадора Вельбека, проти чого гостро запротестував очолюваний Кваме Нкрумагом уряд Ґани, висилаючи водночас із цим новий склад своєї амбасади до Конґа. Конґолійський режим през. Касавубу і полковника Мобуту відкинув ці протести і наказав ґанським дипломатам, які прибули вже до Леопольдвілю вернутися назад до Ґани. В міжчасі командування конґолійської армії повідомило, що конґолійські жандарми спинили авто з Люмумбою біля форту Франкві 250 миль від Леопольдвілю і везуть його до столиці. Вимога президента Касавубу відкликати амбасаду з Конґа викликала негайну реакцію президента Об'єднаної Арабської Республіки Нассера, який у відплату за зірвання дипломатичних взаємин наказав сконфіскувати усі бельгійські торговельні підприємства в Єгипті включно з Бельгійським Банком і каїрською вуличною залізницею що є теж власністю бельгійців. Націоналізація бельгійського майна мотивована тим, що, мовляв, теперішній режим през. Касавубу і полк. Мобуту є пробельгійські і діють за інспірацією з Брюселю. Цей захід уряду ОАР був повною несподіванкою для бельгійського уряду, який довідався про це тільки з преси, бо през. Нассер не попередив про це Бельгії ніякою нотою.

Комуністичні проводирі закінчили свої наради в Москві з мізерним вислідом

Москва. — В минулий четвер 1. грудня проголошено в Москві офіційне повідомлення про закінчення конференції комуністичних вожаків з 85-х комуністичних партій всіх континентів. Це перша взагалі офіційна згадка, що така конференція відбувалась, дармащо всі у світі знали, що від 7-го листопада ц. р. велись за закритими дверми на Кремлі тайні наради комуністичних проводирів, при чому центральним пунктом спору була розбіжність інтерпретації ідеології Маркса-Леніна комуно-китайськими та московськими догматиками. В оцьому совєтському повідомленні сказано тільки, що всі учасники нарад „знайомились з взаємними поглядами" та що всі погодились, що розбіжності треба підпорядкувати потребі єдиного „соціялістичного" фронту, що той комунікат прийнято одноголосно та що декларація ідеологічно-політичного характеру буде проголошена згодом. За першими коментарями, найбільш в отому комунікаті вражає те, що нема там згадки про узгіднення поглядів між Москвою і Пейпінґом і тому потверджаються здогади, що спір між ними триватиме далі, хоч і не проявиться назверх яскраво, в ім'я спільних комуністичних інтересів. Зате в комунікаті говориться про „атмосферу братерської приязни", в якій нібито велись ті наради.

Франція таврує Марокко за приймання зброї від Совєтів

Рабат. — Французький амбасадор у столиці Марокко заклав офіційний протест проти приймання урядом Марокка зброї від комуністичних країн. Французи твердять, що та зброя попадає в руки альжирським партизанам для продовжування війни проти Франції на терені Альжиру. Марокканський міністер закордонних справ заявив, що отримана нібито з Болгарії легка стрільна зброя призначена для марокканської поліції і для допоміжних військ у прикордонній смузі. У Східній частині Марокка перебувають яких 10.000 альжирських арабів, які роблять наскоки на територію Альжиру. 21 листопада ц. р. до порту в Танжері прибув корабель „Болгарія", звідкіля вивантажено зброю за сильним військово-поліційним кордоном. Французи твердять, що альжирські партизани сподівалися дістати 14.000 совєтських автоматів за посередництвом Болгарії і 18.000.000 амуніційних стрічок. За твердженням французів, саме той транспорт зброї був призначений в першу чергу для альжирських партизанів, а не для марокканської поліції.

У СВІТІ

● **В Японії** один журнал надрукував фантастичне оповідання, як-то в Токіо вибухла „народня революція" і збунтована юрба вдерлася до цісарського палацу та повбивала всіх членів японського панівного дому. Те оповідання викликало таке обурення в японській публічній опінії, що редактор журналу втік і скривається з остраху за своє життя.

● **Асамблея Західньо - европейської Унії**, яка складається з Англії, Франції, Західньої Німеччини, Італії, Бельгії, Голляндії і Люксембурґу, рішила виступити перед найближчою нарадою 15-х західніх міністрів у Парижі з проєктом, щоб Організація Північно-атлянтійського пакту (НАТО) вступила в переговори з Еспанією в справі своїх запільних баз на території Еспанії. Еспанія не належить до НАТО внаслідку гострого спротиву збоку французької і англійської парляментарної опозиції проти режиму ген. Франка. Але ЗДА й Еспанія мають союз приязни.

● **Винстон Черчил** скінчив 30 листопада ц. р. 86 років життя. З цієї нагоди речники уряду та обох партій в палаті громад склали манифестаційні бажання Черчилеві, який все є членом парляменту, хоч у тому дні він був в парляменті неприявний, лікуючись з пошкодження хребта, що його зазнав в недавному упадку. До приватного дому Черчила в Гайд Парк Ґейт наспіли тисячі депеш з усього світу й від голів держав та урядів перечислених країн.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc., 81-83 Grand St. Jersey City, N. J.
Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N. J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917. — authorized July 31, 1918.
Адреса: „SVOBODA", P.O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

Похід Москви проти ОН

Йдучи за традиційним гаслом білих і червоних фашистів — „чого не можна опанувати, те треба знищити" — большевики послідовно ведуть кампанію на знищення установи Об'єднаних Націй. По цій лінії пішов у цьому тижні в Бюджетовій комісії Об'єднаних Націй виступ совєтського репрезентанта, який вимагав, щоб Об'єднані Нації, не маючи грошей на фінансування свого міжнародного війська в Конго, відкликали те військо, при чому він використав нагоду для нової лайки проти генерального секретаря ОН Гаммершилда за його політику в Конго. Як ствердив недавно речник ЗДА, цей останній совєтський виступ в Об'єднаних Націях, получений з відмовою збоку Совєтів заплатити будь-який соток на місію ОН в Конго, „був згідний з совєтською політикою, наставленою на знищення Об'єднаних Націй і на зроблення всього, що лиш могло б віддерти заходи Об'єднаних Націй в Конго".

Поведінка большевиків тим характеристичніша і тим обурливіша, що ж вони самі голосували на обох перших засіданнях Ради Безпеки ОН в справі Конга — 13 і 21 липня ц. р. — за вислання міжнародного війська під прапором ОН до Конга і за активне перебрання Об'єднаними Націями місії заведення в Конго порядку. Але, як швидко потім виявилося, Совєти голосували за тими резолюціями тільки тому, щоб мати — поза спиною місії ОН — легший доступ до Конга. Не в рямцях акції ОН, а самостійно, завдяки комуністам, що ними вони заздалегідь оточили першого конголійського прем'єра, демагога Патріса Люмумбу, Совєти вислали до Конга 12 літаків, транспорт вантажних авт та своїх „техніків", з сотнями тонн пропагандивної літератури. Маючи союзників в „невтральних" муринських країнах Гвінеї і Гані, Совєти намагалися давніми методами захопити фактично владу в свої руки, користуючись Люмумбою, Гізендою й подібними їм „лідерами" Конга, як своїми маріонетками. Поки Гаммершилд ішов ще по цій лінії та приймав і конферував з Люмумбою, він був добрий. Коли ж його представник і заступник Ралф Бонч, також мурин, не захотів віддати війська ОН для активної війни Люмумби проти його противників в провінції Катанзі і санкціонувати диктаторських репресій проти всіх політичних опонентів Люмумби, — гнів Москви звернувся проти Гаммершилда. Хоч Гаммершилд відкликав Бонча і на його місце призначив індійського дипломата Раєшвара Даяля, той індієць став також для Москви „нестравним", дармащо він сторожив військом ОН і дім Люмумби і ґанську амбасаду, що стала центром інтриг у користь привернення влади Люмумбі. Совєти визнають тільки таких „невтральних", які йдуть в їхньому хвості. Вони визнають теж тільки комуністичні насильницькі перевороти, а не такі, які йдуть проти їх інтересів. Тому Люмумба для них все ще „леґальна влада", дармащо конголійські військовики і президент Конга давно позбавили його влади. Місія ОН в Конго старається допомогти спробам самих конголійців завести сякий-такий лад у тамошньому хаосі, якого найбільша причина та, що конголійці не мають власної інтеліґенції, власних службовиків, лікарів, вчителів, механіків, адміністраторів.

Але саме ці конструктивні заходи не подобаються Москві. Вони хочуть хаосу в Конго, бо з кожного хаосу зроджується комуністичний „лад". Вони хочуть невдачі Об'єднаних Націй в справі Конга, бо така невдача в установі з 99 членськими державами означала б хаос і в отій світовій організації.

Якщо та акція Москви проти ОН цементує протисовєтський фронт в обороні Об'єднаних Націй, то Об'єднані Нації будуть врятовані і можуть виконувати ролю чинника миру. Коли ж Москві вдається залякати членство ОН і збільшити число „невтральних", тоді Об'єднані Нації дійсно втратять рацію екзистенції. Вони можуть діяти тільки без Совєтів, чи всупереч цілям Совєтів. Можливо, що дальші безвідповідальні атаки большевиків проти ОН переконають всіх „співіснувальників" у широкому світі, що співіснування з Совєтами, значить знищення самого себе.

Пейпінг, Москва і Тіто

Три маркантні події останніх днів поставили комуністичну Югославію та її президента Тіта знову в осередку уваги західнього політичного світу: перша — гостра атака китайських учасників комуністичної „наверхшинної" конференції в Москві на югославський „ревізіонізм", друга — наказана безперечно Кремлем участь заприсяженого противника Тітовської Югославії Вячеслава Молотова у прийнятті, влаштованому югославським міністром закордонних справ Поповічом в суботу 26-го листопада ц. р. у Відні, як теж маніфестаційна участь совєтських генералів і дипломатів у прийнятті, влаштованім югославським амбасадором для відзначення роковин югославського „Дня Республіки" в понеділок, 28-го листопада у Будапешті, і третя — проголошене Тітом, під час святкування цього ж „Дня Республіки" в Београді, повідомлення про запляновану й опрацьовувану вже нову конституцію для Югославії.

Усі ці події викликали у світі багато коментарів. У політичній оцінці двох перших подій — атаки пейпінґських комуністів на ревізіонізм Тіта, як головну небезпеку для „чистоти" комуністичної доктрини, і маніфестаційної участи Молотова и інших совєтських дипломатів і генералів у святкуваннях югославського „Дня Республіки" — західні коментатори доходять до висновку, що ідеологічний чи точніше тактичний розрив між Хрущовим і проводом китайських комуністів поглиблюється і що Москва намагається зблизитись до Югославії і притягнути Тіта до бльоку компартій, які солідаризуються із становищем Хрущова в справі можливости оминути світову війну. Деякі спроби в цьому напрямку виявилися були вже у вересні ц. р., коли Хрущов під час свого перебування у Ню Йорку дуже дружньо зустрічав Тіта в ОН і навіть відбув з ним окрему „теплу" розмову. З другого боку, третя подія — проголошення Тітом пляну і змісту нової, уже третьої з черги, конституції для Югославії свідчить безсумнівно про те, що Тіто не зрікається ні свого „ревізіонізму", ні обстоюваного ним права Югославії й інших не-совєтських країн „іти до соціялізму" своєю окремішньою дорогою. Основною ж тенденцією нової конституції є обмеження ролі держави й комуністичної партії у громадському й економічному житті країни до ролі загального координатора, децентралізація державної адміністрації і більші управнення для робітничих і селянських рад у керуванні місцевими підприємствами та громадами і в державній адміністрації. До того ж, повідомлення Тіта про нову конституцію було супроводжене проголошенням амнестії для яких 700 політичних в'язнів, в тому багатьох рішучих противників комуністичного режиму. Все це, включно з фактом, що в Югославії немає примусової колективізації сільських господарств, суперечить в основному комуністичним тенденціям і цілям, що їх реалізує Москва в Совєтському Союзі і в інших підлеглих їй і залежних від неї сателітних країнах.

В іншій міжнародній ситуації і в інших умовинах така єретична конституція викликала б гостре засудження Москви, центру й керівника „міжнародного комунізму". Нинішні ж залицяння Москви до Тітовської Югославії, що виявилися в участі Молотова в святкуванні югославського „Дня Республіки" і в обіймах совєтських генералів з югославським амбасадором, доводять, що Москва, дотримуючи засади, що ціль освячує засоби, готова на всі коньюнктуральні комбінації, жести та крутійства, щоб тільки добитись встановлення своєї імперіялістичної влади у світі. Вчора Совєти робили союзи з гітлерівським нацизмом, сьогодні вони можуть іти на злагоду з тітовським „ревізіонізмом", щоб завтра ж кинутися цьому Тітові до горла і задушити його хоч би і з допомогою Пейпінгу.

ДВА ШЛЯХИ КОЛОНІЯЛІЗМУ

Під час своєї подорожі по країнах Далекого Сходу президент Айзенгавер сказав у промові перед сенаторами і послами Філіппінської Республіки: „Від 1945-го року 33 країни, які були під контролею Заходу, перейшли спокійно у стан незалежних держав. В тому самому часі 12 країн у сфері совєтських впливів були позбавлені незалежности совєтським режимом. В такій ситуації справді варто запитатись: Хто є сьогодні імперіялістом?".

Таке питання, як уже відомо, поставив Хрущову безпосередньо прем'єр Канади Діфенбейкер перед великою авдиторією представників держав нашої Землі в Об'єднаних Націях. Таке питання намагаються вже насвітлювати і відповідальні політики і вчені. Посол від Британської Партії Праці і один із експертів від справ Азії й Африки Артур Батомлі відповідає на те важливе питання, яке повинно стати в осередку цілої світової політики, у своїй брошурі: „Два шляхи колоніялізму" („Ту ровде оф колоніялізм"), виданій в Лондоні. Автор називає справжнім парадоксом совєтські оскаржування Заходу в колоніялізмі і імперіялізмі. Хто знає відносини в Совєтському Союзі, для того ці оскарження просто злочинні. Батомлі стверджує, що понад 40 мільйонів робітників із західніх теренів Совєтського Союзу насильно перенесені на працю в центральну Азію. В той спосіб ці нові поселенці, що по волі, чи неволі допомагають в колонізаційній політиці совєтського режиму, вносять російську перевагу в ці далекі країни і допомагають їх експлуатувати. В деяких азійських країнах ці нові поселенці становлять вже одну третину населення; в Казахстані — вже половину населення. Тут колонізаційна політика совєтського режиму ще більше перфідна: режим висилає в Азію робітників з України, чи Білорусі, а в Україну і Білорусь посилає московське населення, щоб в той спосіб перевести теж русифікаційну політику, яка є головною ціллю режиму. Так звані совєтські республіки є нічим іншим, лише колоніями Москви. Ці республіки не мають ні своїх армій, що є ознакою самобутньости народів, ні політичних, ані навіть культурних зв'язків із світом. Всі нитки залежности концентруються в Москві. Навіть радіопередачі, пересилані окремими республіками для пропаґандивних цілей режиму передаються через радіовисильні в Москві. Не треба тут згадувати про всю господарську експлуатацію окремих республік, які — мов на кпини — зовуться самостійними. Вся преса, вся література в залежності від Москви. Про таку благу річ, як видання якоїсь книжки, рішає Москва. Останнє видання Енциклопедії в Україні — це просто переклад російської енциклопедії.

Вся ця колоніяльна залежність всіх народів у Совєтському Союзі від московсько-большевицького режиму визначена напрямними провідників цього режиму. Сталін ще в 1923 р. сказав, що „право народів на самоозначення мусить бути підпорядковане під право робучого люду сконсолідувати свою силу". Як уже всім відомо у широкому світі, „право робочого люду" і вся „диктатура пролетаріяту" — це колоніяльна й імперіяльна політика російсько - большевицького режиму.

У своїй студії Батомлі порівнює дві системи: комуністичну в Совєтському Союзі і в Китаю і демократичну у Британській імперії. В комуністичній системі проголошується панування комуністичної партії, яка силою загарбує панування над недавно вільними народами. В Британській імперії від років йде усамостійнення колишніх колоніяльних народів на базі свобідної співпраці народів. Батомлі найбільше переконує цитатами промов провідників Совєтського Союзу. В 1941 р. Сталін говорив: „Ми не маємо і не можемо мати вoси, ціллю яких було б зайняти інші терени і поневолити інші народи". В той час Совєтський Союз поневолював великі терени в Азії, знову загарбав окуповані після першої світової війни країни, як теж і зайняв та поневолив нових 12 країн у Східній Европі.

Батомлі показує історичний розвій двох колоніялізмів: британського і большевицького. Британський колоніялізм довів до того, що колоніяльні народи стали вільними і самостійними членами Коммонвелту. Совєтський і китайський колоніялізми несуть повне поневолення і рабство.

Добре сталось, що Хрущов видвигнув справу колоніялізму на нарадах Об'єднаних Націй. Та західній світ не виявив охоти видвигнути цю проблему в усій величині, бо лише голосний крик довкола цієї проблеми може допомогти розбити совєтський колоніялізм. Сама пропаганда визволення народів Африки в країнах Совєтського Союзу вартує багато. Засудження совєтського колоніялізму, який характеризується повним поневоленням і тиранією, дасть почин зрозуміти всю забріханість совєтської пропаганди, яка засуджуванням Заходу намагається відвернути увагу від большевицького колоніялізму. Книжка колишнього парляментарного відсекретаря для справ доміній Артура Батомлі — це голос у боротьбі за право людини і народів на самостійне життя. Цей голос мусить і напевно буде лунати щораз голосніше, бо загроза совєтського колоніялізму вже і перед західнім світом.

Т.

ЛИСТОПАД

Листопад... Дерева напівголі
Роздягає тепленький вітрець,
Листя золото падає долі,
Його сніг щойно змеле, зітре...

Але рожі в садку ще не вмерли,
Пелюстки їх принадні, живі.
Долі примха чи може химера —
Полуничка в зеленій траві...

Зажурилась верба, стала сіра
І берізка голенька в журбі,
Та ялинка в надії і вірі
Навіть з січнем піде на двобій!...

...Сльози осени нині летіли,
Хмара плакала журна, німа...
Чи то смерть? Ні, не смерть,
бо у тілі —
У корінні ще смерти нема!

Листопаде! Тобі не зборoти
Сил весни — гін коріння
міцний!...
...І тебе не зборoти, пароде,
Мій народе, що прагнеш весни!

МИКОЛА ДЕРБУШ

Пассейк, Н. Дж.

НАЙНОВІШІ ЕМІҐРАНТИ ОПОВІДАЮТЬ...

До Редакції: Часто читаємо в пресі про приїзд нових еміґрантів з Батьківщини, найновіших свідків совєтської політики в Україні. Я мав нагоду розмовляти з кількома особами, що нещодавно приїхали з Галичини до ЗДА, зокрема зі своєю Мамою, що приїхала до Ню Йорку дня 20-го травня ц.р. Перше, що зауважуєте в розмові з новоприбулими з України це їхнє засвоєння багато фраз „старшого брата". Це сумний феномен, що українська мова навіть у старших віком людей, які не мали безпосереднього зв'язку з командним „составом" окупантської влади на Рідних Землях, є доволі зрусифікована. Що ж тоді говорити про молодше покоління, яке виростає на комуністичній почві? Але найголовніше, що вдаряє вас, це велика любов до Рідного Краю тих всіх, що нещодавно приїхали до ЗДА. А дальше, що зворушує вас до глибини душі, це скептицизм і психологічне наснаження страхом, елементи, якими годували їх щоденно керівні власті сучасної влади в Україні. Саме тому, соціяльна акліматизація всіх новоприбулих до демократичного життя не буде легкою. Користаючи з хвилевої хрущовської відлиги, ми маємо між собою найновіших свідків неписаної історії нашого сучасного. Нашим обов'язком є використати цю велику нагоду, вислухати тих живих свідків Голготи українського народу й тим заповнити прогалину в матеріялах української сучасної хроніки. З цією думкою і в цій цілі пересилаю до використання розповідь моєї матері, Софії Голият, про сучасні Підгайці.

Д-р Роман С. Голіят.

Я приїхала до ЗДА 20-го травня ц. р. Еміґраційні справи полагоджувала аґенція „Ковбаснюк" в Ню Йорку. Я приїхала до своїх синів: Іларія, Романа і Петра, яких я не бачила 17 років.

Переживши, при Божій помочі, другу світову війну і все те, що ділося в нас після закінчення війни аж до місяця травня 1960-го року, постараюся бодай поверховно поінформувати всіх тих, що пишуть до мене, як також всіх Підгаєчан і всіх читачів „Свободи".

Після закінчення другої світової війни — наслідки нищівної зброї були очевидними й в повітовому місті Підгайці. Втрати в людях були може й найбільшими з усіх районів Західньої України. Майже 60% населення виїхало з бойової полоси, яка в 1944-му році на якийсь час була над рікою Стрипою. Багато молоді вступило у військові з'єднання, багато — німці забрали на примусову працю.

За польсько - совєтським договором з 1946-го року почалось преселення поляків до Польщі, а українців до Західньої України з тих теренів, що припали Польщі. В Підгаєччині залишились переважно мішані родини. Поляки майже компактно залишили Підгаєччину, як і цілу Західню Україну.

Підгайці, як і багато міст України, зазнали великого воєнного знищення. На руїнах жидівського гетта, побудовано однородинні, муровані з цегли доми, дахи криті черепицею, яку випалюють у Підгайцях. Майже зникає будова хат з глини, яка мала масове застосування за Польщі. Це квартал міста, де живуть переважно службовці та вчителі. Після війни відкрито в Підгайцях середню школу, в якій вчаться хлопці й дівчата на фельчерів. Крім десятирічки, є вечірні курси — які масово відвідують всі ті, що не можуть користати з навчання під час робочого дня.

Великий „Дом Людови", який започаткували будувати поляки, закінчено в 1948 році й там міститься адміністрація міста й району. Колишній шпиталь замінено на дім старців, а шпиталь перенесено на Широку Вулицу, до будинку, де колись містилось староство, та двох сусідніх камяниць. На колишній торговиці побудовано великий тартак та приміщення для випалювання дахівки. Цеглу випалюють далі на Широкій Вулиці. Залізнича станція не є в ужитку, бо рейки розібрані, так що получення з Тернополем, Станиславовим та Львовом зачинається в Потуторах. Курсує автобус Підгайці — Львів. Середина міста засаджена деревами — великий середмістський парк. Хідники поширені, а гостинець вилитий асфальтом.

Крім харчевих крамниць, є в Підгайцях склеп з матеріялами, переважно китайськими, склеп з взуттям, з готовою мануфактурою та кравецький і шевський артілі. Один метер доброї матерії коштує до 400 рублів, а кравець за вшиття убрання бере 150 рублів. Брак додатків до убрання заповняють американські посилки, які є великою допомогою для всіх тих, що мають рідних в ЗДА.

Ціни на товари щоденного вжитку: 2 кл. хліба — 1.30 до 1.50 рубля, є подостатком; масло: 1 кл. — 18 рублів; одно яйце — 60 копійок; 1 кл. гречаних круп — 8 рублів; корець картоплі — 60 рублів; поросятко — 250 рублів; мило — 4 рублі; хустини від 100 до 400 рублів; касетка (масова продукція, а ЗДА коштує $1.50) в Москві треба заплатити 187 рублів.

Щоб купити матерію, треба здати в заготовщика старі подерті, чи знищені речі. Збирають так матерію, як і залізо.

Кваліфікований робітник заробляє до 500 рублів у місяць; лікарі, вчителі й інші професіоналісти до 800 рублів у місяць. Деякі інтеліґенти отримують і багато вищу заробітну платню.

У Підгайцях є два ресторани і дві буфетні. В одній буфетні можуть їсти так звану перекуску тільки студенти Медичної Школи, в другій всі, що мають гроші та бажають чарку горілки й закуску. В ресторані меню з двох частин, наприклад, борщ, картопля і шматок м'яса, коштує 5 рублів. Це саме, за ті самі гроші отримаєте в Москві.

Кіно знаходиться на старому місці, тобто в будинку „Сокола". В Українському Народному Домі відбуваються різного рода збори й мітінги, як також театральні вистави ансамблів з Києва, Москви й інших міст, які подорожують по Західній Україні.

До церкви ходять переважно старші віком люди. Підгаєцький священик відправляє Службу Божу також у Старому-Місті, Сільці, Галичі й Угринові. Останні парохії не мають своїх священиків. Церковний комітет оплачує священикові помешкання. Люди платять за шлюб — 100 рублів, дякові 50 рублів; за похорон — священикові 100 рублів, дякові 50; за хрестини — священикові 50, дякові 20 рублів. З річного прибутку священик платить владі податок. Колишню підгаєцьку плебанію перемінено на дитячі ясла, а старо-міську на інкубатор.

Церква відмальована та приведена до порядку. Підміські церкви чекають своєї черги. Навіть, як люди зложать гроші на мальовання, треба чекати довго на малярів. Підгаєцьку церкву відмальовано за вказівками пароха.

(Закінчення на стор. 3-ій)

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ПРО „НЕОБХІДНІСТЬ САМОКРИТИКИ"

Почуваюся значно безпечніше, коли пишу на теми спорту. Сподіюся теж, що дехто, прочитавши мого листа, завважить: „Коня кують, жаба ногу наставляє". Боюся однак, що стаття д-ра Л. Ортинського п. н. „Необхідність самокритики", поміщена у „Свободі" з 26-го листопада ц. р., могла б залишитися без відгуку і тому користаю з прав читача „Свободи" та висловлюю декілька своїх завважень.

Хоч з більшістю думок д-ра Ортинського можна погодитися, коли йде про самокритичне оцінювання нашого „самообману" і „самозакохання", то все ж таки вважаю, що в своїх виводах автор посунувся надто далеко. На питання, хто нас любить, та чому нас не люблять, винними за це все, що нам не веде в міжнародній політиці, вважає автор тільки самих українців, а нікого більше. Читаючи статтю д-ра Ортинського, шукав я хоч малого вияснення, що в міжнародній політиці і дипломатії немає місця на сантимент і любов і що ми, українці, повинні б теж цього визбутися. Надармо шукав я вияснення, що хіба тільки спільність інтересів може переконати когось нас „любити", але що досі такого зрозуміння до нашої справи не має вповні ані Захід Европи ані ЗДА. Вкінці, при роздумуваннях на цю тему, напрошувалося сказати словами Шевченка, що деякі наші приятелі таки „люблять на нас шкуру а не душу", але й цього не згадав автор у своїй статті. Вірю, що або він сам, або хтось другий, напише про ці справи більше, а не обмежиться виключно до самокритики, в якій автор посунувся так далеко, що малощо не прийшов до заключення: „прости мені мила, що ти мене била", заадресованого до всіх тих, що не хочуть нас любити.

Коли б прочитав статтю д-ра Ортинського котрийсь із провідних мужів народів, яким з нами далеко не „по дорозі", то він напевно був би захоплений таким самобичуванням українців та підтягнув би з усієї сили до нас: не кричіть на нас, не шукайте правди, бо у всьому ви самі собі винні! Винні тому, що занадто любите самі себе, свою землю, свою історію, культуру і традиції та ображаєте нас, коли стаєте в їх обороні.

На мою скромну думку, на тему наших невдач у міжнародній політиці треба багато дечого більше сказати про посторонні чинники і можна б нас багато більше в цьому напрямі навчити, коли б зреферовано нам і посторонні причини наших неуспіхів та освідомлено наш загал, що в політиці нема платонічної любови між народами. На заключення можна б ще сказати, що як шкідливим є брак всякої самокритики, так і шкідливим можна вважати і саму виключно критику, до якої обмежився д-р Ортинський.

В. Сохан

Степан Женецький

УКРАЇНЦІ В ПОЛЬЩІ

(6)

Така робота, з особливо виступи артистів, музика і т. ін. пов'язана з видатками, але витрати на перше масове зібрання покрила влада, а ми тільки забавилися весело, бо всі були дуже раді, що зійшлися разом по багатьох роках розлуки, і знов, спільно, весело, без страху, співали свої народні пісні"...

В іншій знову кореспонденції з Вроцлава в тій самій газеті читаємо таке:

„Почавши від 22-го листопада 1956-го року, по всіх повітах, де живуть наші люди, були організовані повітові з'їзди, на яких зібрані делегати [illegible] на різні теми і виступали з домаганнями власного шкільництва. Делегати вибирали з-поміж себе комісії з 10 - 14 осіб у кожному повіті, завданням яких є допильновувати, щоб зі сторони влади були як слід виконані всі домагання людности та щоб приймали від наших людей скарги для полагодження. Такі з'їзди в кількох повітах вже відбулися, а в усіх тих, де ще їх не було, мають відбутися ще того місяця. Вибрані комітети працюють, в школах починають вчити по нашому, тільки ще на разі не в усіх, бо бракує підручників і вчителів. Найважливіше те, що польська [illegible] будемо вміти повести роботу, то таки будуть вислідки"...

Варшавський З'їзд і заснування УСКТ

Дальшим етапом в організації українців у Польщі, був т. зв. Варшавський З'їзд, що відбувся в половині червня 1956-го року. В тому З'їзді взяло участь 239 делеґатів що були вибрані українськими переселенцями з цілої Польщі, й стільки ж приблизно гостей. У нарадах, які тривали 3 дні, взяли участь також тодішній польський міністер освіти Яросінський і заступник міністра внутрішніх справ, які репрезентували польський комуністичний уряд і польську комуністичну партію.

На цьому з'їзді, що був досить бурхливий, бо українці думали, що для них настала вже повна свобода і тому дали волю наболілим серцям українські делеґати повних 2 дні відверто висказували свої жалі за всі ті знущання, які режиті в часі й після переселення, гостро таврували за це польську комуністичну владу та поставили одностайне домагання до польського уряду, щоб він дозволив негайно повернутися всім українцям, виселеним на по-німецькі землі, назад на давні місця, і то на кошт держави.

Присутній на З'їзді речник ПКПартії й уряду, тодішній міністер Яросінський признав, що українцям у Польщі заподіяно велику кривду актом виселення, що їх було позбавлено багатьох громадських прав, не дозволено було організуватися, навчати своїх дітей рідною мовою, плекати свою національну культуру традиції тощо. Вину за все це він хитро скинув на попередній комуністичний польський уряд Берута, за дії якого, мовляв, новий уряд товариша Охаба, не відповідає. Він теж тоді пообіцяв був, що всі ці кривди, заподіяні українському населенню в Польщі новий уряд і ПОРП (Польська Об'єднана Робітнича Партія) постараються направити і дати всі ті права, яких їм досі відмовлювано.

Завершенням Варшавського З'їзду було покликання до життя української організації в Польщі, яку названо „Українське Суспільно - Культурне Товариство", головним завданням якого було:

а) старатися про покращання побутових умов українського населення;

б) уможливити бодай частинний поворот бажаючих українців на рідні землі;

в) організувати українське культурне життя;

г) організувати українське шкільництво, включно з середніми школами й катедрою української мови та літератури у варшавському університеті.

Малі зміни на краще після Варшавського З'їзду

Слухаючи заяв представника польського комуністичного уряду та ПОРПартії на Першому Українському З'їзді у Варшаві про направлення кривди заподіяної українцям в Польщі, про зрівняння їх у правах з поляками, про право навчати своїх дітей української мови, плекати національну культуру тощо, українці в Польщі сподівалися, що може й справді настане для них легше життя. Тим часом вже незабаром виявилося, що ті обіцянки були тільки пустими словами, яких польський уряд і комуністична партія й не думали дотримати.

Правда, зараз після З'їзду виглядало, що може справді настануть деякі полегші для українців в Польщі. В тому часі головою польського комуністичного уряду був Охаб, що його назначила була Москва на місце померлого Берута, і чи то для того, що він був ще „новиком", чи може не був великим польським шовіністом, а чи може в тому була якась інша причина (дехто твердив, що мама Охаба була, чи є, українкою), — той уряд справді поступенно признавав деякі малі права українцям у Польщі. В тому часі почалися навіть часті повороти українців з виселення на рідні землі. Хоч на Варшавському З'їзді міністер Яросінський заявив виразно, що загального повороту всіх українців на старі місця не буде, та що тільки ті українці зможуть вернутися, яких господарства не зайняті польськими осадниками, або які погодяться вступати до колгоспів — то все ж почався був досить частий поворот українських виселенців на українські терени. У багатьох випадках влада давала дозволи на повороти, але найчастіше наші люди самовільно, без дозволів, верталися на свої давні господарства і влада їх назад не завертала.

СВОБОДА SVOBODA
SUBSCRIPTION RATES:
One year .... $ 12.00
Six months 6.25
Three months 3.25
Jersey City & Foreign Rates:
One year $14.00
Six months 7.50
Three months 4.00
ПЕРЕДПЛАТА
На рік $12.00
На пів року 6.25
На три місяці 3.25
В Джерзі Сити і закордоном:
На рік $14.00
На пів року 7.50
На три місяці 4.00
For UNA members monthly 65¢
Для членів УНСоюзу, чоловіків і жінок, — 65 центів місячно. За кожну зміну адреси платиться 10 центів. Статті і дописи, підписані авторами, не мусять відповідати поглядам Редакції. Редакція застерігає собі право в потребі виправляти і скорочувати надіслані матеріяли. Незамовлені матеріяли повертається тільки тоді, коли автор собі це виразно застеріг, долучивши заадресовану коверту з відповідною поштовою оплатою. За зміст оголошень Редакція не відповідає.

НАЙНОВІШІ ЕМІҐРАНТИ ОПОВІДАЮТЬ...

(Закінчення зі стор. 2-ої)

ха, хоча такі малярі не все виконують побажання священиків...

Мешканці міста, які мали в посіданні малі овочеві сади, й надалі є власниками свого майна. З річного прибутку платять державі прибутковий податок. Вся управна земля цілого району, як і цілої України, сколективізована. Проведено в життя суцільну колективізацію. Робітники колгоспів отримують за свою працю винагороду в збіжжі, як також 40 копійок за трудодень.

Будинок, де перед війною був суд, переміненo на сиротинець.

Вечорами, головно в неділю, люди приходять до міста, щоб відбути вечірний „спацер". Видно більше чужих облич: багато людей повертають після відбуття „кари" зі Сибіру до Галичини, але після повороту до своїх родинних місцевостей часто виїжджають назад на Сибір, бо їм тяжко знайти працю і притулок, а важне й те, що заробіток і прожиток на Сибірі багато кращі, як в нас. Є навіть такі, що на сезон виїжджають на Сибір, щоб заробити грошей на будову хати то що.

Кожної неділі відбувається так званий ярмарок, тобто продаж сільсько - господарських продуктів. Площа для торгівлі положена біля колишньої жидівської школи, при Галицькій вулиці, на тому самому місці, що була за німецької окупації. Люди виносять все, що мають: ціни, головно на харчові продукти, не є вищі від державних цін. Можна купити молоко, масло, овочі, картоплю, поросятка й інше.

По селах болото по вуха, ще гірше, як було колись за „буржуазної" Польщі. Електрифікацію проведено в колгоспах, решта населення користається нафтовими лямпами. Одна літра нафти (керосини) коштує 70 копійок. Міста уживають нафти до кухонь (кірогазів). Вугілля і дрова по селах, як і містах мають головне застосування.

В кожному селі, як і в місті, є партійні клюби, де повинні виховуватися нові кадри комуністичного авангарду. Шкільництво русифіковане. Як в школах, так і по всіх урядах панівною (урядовою) мовою є мова російська.

Колгоспник, який має корову, мусить здати державі 250 літрів молока, інакше корову забере колгосп. Мають корови ті, що працюють в колгоспі й виробляють велике число трудоднів. З колгоспу отримують солому. Не є легкою справою прохарчувати корову, яка давала б молока й для власного вжитку і для здачі державі. Проте, люди якось дають собі раду.

Софія Галіят

З чужих будні

КІЛЬКА СЛІВ ПРО АЛЬМАНАХИ

Якби хтось мене спитав, яка література в нас тепер найпопулярніша, я відповів би: ювілейна. Проза виходить зрідка, поезія ще рідше, драматичні твори взагалі не появляються, зате на ювілейні збірники та всякі альманахи є, славити Бога, урожай! І то солідні збірники, товстющі, на доброму папері, з масою ілюстрацій, фотографій тощо. Є що в руку взяти. А вийде, скажім, збірочка поезій, то аж плакати хочеться: худенька, тонюсенька, на паршивенькому папері, як сиротина стоїть в куточку, за вітриною книгарні. Дописка на задній сторінці: „Накладом Автора" — пояснює все...

Звичайно, ювілейні альманахи мають теж свою вартість. Це, так сказати, історія. Історія церковного братства, чи іншої організації, села, чи містечка, чи врешті історія тернистого, життьового шляху якогось заслуженого патріота. Тільки при цьому виходять часом різні дивоглядu. От, зберуться земляки - патріоти, складуть гроші і надрукують Історію (це для прикладу) Перемиської Волости на 100, чи 200 сторінках друку. А потім щось собі подумають, зійдуться знову, сколектують гроші ще раз і бахнуть Історію одного лише повіту в цій Волості — на 600 сторін!

Ну, та це, відав, наша вічна біда. В нас, як сказав один чеський професор, не достає відчуття міри і вимірів, рис, які ми загубили, блукаючи на протязі століть темними стежками Історії, яку так любимо писати, а якої, на жаль, не вміємо читати.

Є два роди альманахів: ті, що виходять, і ті, що не виходять, бо наприкінці забракне грошей на друк і перелетіли. До альманахів першої категорії, що таки вийшли, я зараховую в першу чергу збірник „Невмируща Пісня", книгу, присвячену 10-річчю Українського хору „Думка" в Ню Йорку. Про заслуги цього хору не буду писати, вони всім добре знані, хоч може не належно оцінені. Я хочу тут у пошані схилити голову перед людиною, що два роки мучилась і пріла над Альманахом — перед ред. Романом Купчинським... Честь-честю: на першій сторінці стоїть написано, що Альманах редаґувала Колеґія. Ол-райт, я не маю нічого проти членів Колеґії, але воно звичайно буває, що Колеґія редаґує, а редактор нарobиться, як кінь!

Треба сказати, що пан редактор Купчинський довго працював над книгою, але випустив із рук чисту роботу. Вражає культурний, естетичний вигляд Альманаха; на чудовому, крейдяному папері — 75 фотографій хористок „Думки" красних, як писанки, дівчат і молодиць! Є на чому спинити око! Ви лише зайдіть колинебудь до Народного Дому та придивіться і прислухайтесь, з яким захопленням оглядають хлопці „Невмирущу Пісню!" Правда, деякі досвідчені парубки є тої думки, що під кожною знімкою панночки повинні ще бути подані її „виміри", а також адреса й число телефону. Тоді, кажуть вони, Альманах „Думки" сповнив би корисну ролю першого нашого матримоніяльного інформатора на еміґрації.

Про фотографії головічого роду не згадую, бо в цьому місці почуваюся ображений: Вш. Редакція не помістила моєї фотознімки, тільки мою карикатуру...

Ікер

● В Нігерії 3,000 студентів, збаламучених комуністичною пропаґандою, вдерлися до будинку парляменту та, стрінувши там міністра публічних робіт, казали йому клякнути, після чого оплювали його і побили. Парляментарні посли встигли розбігтись. Поліція старалася втихомирити студентів і виперти їх без проливу крови.

● Західньо-німецький канцлер Конрад Аденауер, який в минулому тижні захворів на важку перестуду, заповів, що він не відкличе своєї заповідженої на кінець цього тижня поторожі до Парижу на нараду з французьким президентом де Голем. Аденауер матиме в січні 1961 р. 85 років.

● В 1959 році в ЗДА померло 1,654,814 осіб, на один відсоток менше, як в 1958 році, і на два відсотки менше в порівнянні з 1957 роком. В 1957 і 1958 році померло було більше осіб тому, що взимі з 1957-1958 років панувала епідемія інфлюенци. В 1959 році на кожну тисячу населення припадало 9.4 смертних випадків.

Вступайте в члени УНСоюзу.

Передбачають холодний грудень

Вашингтон. — Федеральне бюро погоди передбачає, що цьогорічний грудень в більшості американських стейтів матиме холоднішу від нормальної температуру. Пересічна нормальна температура для грудня звичайно буває така в основних чотирьох районах країни: Ню Йорк — 35.7, Шикаго — 28, Денвер (Колорадо) — 31.7 і Сан Франсіско — 49.3. У всіх східних і центральних стейтах від Атлянтійського океану по лінію, що йде від Монтани до Тексасу, має бути температура холодніша від пересічної нормальної. Найхолодніше має бути в районі стейтів Кентаки, Теннесі і Луїзіяни, а найтепліше в районі Арізони і Ню Мехіка. В надбережних східніх стейтах буде в грудні багато більше [illegible] річних опадів, як нормально.

BUY U.S. SAVINGS BONDS

• РОЗШУКИ •

Пошукую
Александра КОМАШКА
з його родиною, які виїхали до Америки 1951 року з Бельгії. Хто знав би, де вони перебувають, прошу писати до:
Миколай ДУБОВСЬКИЙ
428 Aberdeen Avenue
Winnipeg 4, Manitoba, Canada

ЩАДІТЬ У ЛЕГКИЙ СПОСІБ, КУПУЙТЕ СВОЇ БОНДИ ЧЕРЕЗ ПЕЙРОЛ СЕЙВІНҐС

